

UNIVERSITATEA DE STAT DIN REPUBLICA MOLDOVA

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 347.9(478)(043.2)

NOVICOV OXANA

**CONSOLIDAREA STATUTULUI
EXECUTORULUI JUDECĂTORESC ÎN REPUBLICA
MOLDOVA**

Specialitatea 553.03 – DREPT PROCESUAL CIVIL

Rezumatul tezei de doctor

CHIȘINĂU, 2024

Teza a fost elaborată în cadrul Departamentului drept procedural, al facultății de Drept, Universitatea de Stat din Republica Moldova

Conducător: BELEI Elena, doctor în drept, conferențiar universitar

Referenți oficiali:

STOICA Constantin Adrian, doctor în drept, profesor universitar (România)

HURUBĂ Eugen, doctor în drept, conferențiar universitar (România)

Componenta consiliului științific specializat, aprobat prin decizia Consiliului de conducere al Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare nr. 2 din 29.09.2023:

COJOCARU Violeta, președinte, doctor habilitat în drept, profesor universitar

BĂIEȘU Sergiu, secretar științific, doctor în drept, profesor universitar

SADOVEI Nicolae, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar

BOIȘTEANU Eduard, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar

CREȚU Vasile, doctor în drept, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la 28.03.24, 14.00, în ședința Consiliului științific specializat D553.03-23-78 din cadrul Universității de Stat din Moldova, sala 119, Facultatea de Drept, USM.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la biblioteca Universității de Stat din Moldova și pe pagina web a ANACEC.

Rezumatul a fost expediat la 21.02.24

Secretar științific al Consiliului științific specializat

BĂIEȘU Sergiu, secretar științific, doctor în drept, profesor universitar *semnătura*

Conducător/consultant științific,

BELEI Elena, doctor în drept, conferențiar universitar *semnătura*

Autor

NOVICOV Oxana *semnătura*

CUPRINS:

I. Repere conceptuale ale cercetării	4
II. Conținutul tezei	7
III. Concluzii generale și recomandări.....	20
Bibliografie	24
Lista publicațiilor la tema tezei.....	26
Adnotare.....	28

I. REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. Evoluția modernă a procesului civil este indispensabil corelată cu noțiunea de proces echitabil. Această evoluție a fost determinată și modelată de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și are ca prim punct cauza *Golder c. Marea Britanie* din 21 februarie 1975[25].

La 22 de ani distanță vine o altă decizie a Înaltei Curți, de importanță crucială pentru conceptul modern al procesului civil – decizia pe cauza *Hornsby c. Greciei* din 19 martie 1997. Această decizie statuează clar că garanțiile prevăzute de art. 6 § 1 al Convenției se aplică în toate etapele procedurilor judiciare în care se hotărăște asupra „contestațiilor privind drepturi și obligații cu caracter civil”, fără să poată fi excluse etapele ulterioare pronunțărilor pe fond.

Altfel zis, executarea unei sentințe sau hotărâri, indiferent de gradul de jurisdicție, trebuie să fie considerată ca făcând parte integrantă din „proces”.

Aceste două hotărâri ale Curții Europene a Drepturilor Omului au marcat clar coordonatele noțiunii de proces civil, fundamentând accepțiunea modernă a acestuia, care, după cum afirmam mai sus, este strâns legată de noțiunea de proces echitabil. După pronunțarea acestor două hotărâri reprezentative, putem discuta despre un proces civil europeanizat, compus din două faze: judecata și executarea silită. Ambele faze ale unui proces echitabil sunt în egală măsură importante și se află sub imperiul aceluiași principii și garanții.

Astfel, din 1997 încoace, jurisprudența CEDO, documentele de politici naționale, politicienii și juriștii, doctrinarii și justițiabilii, la fel ca și mass media, vorbesc în termeni foarte categorici și persuasivi despre importanța asigurării unui sistem de executare eficient și bine organizat, iar citatele din notoria cauză *Hornsby c. Greciei* au devenit un loc comun și un element sine qua non în orice comunicare, referat, notă de motivare sau articol științific dedicat executării silite.

Ulterior, jurisprudența CEDO a reiterat în numeroase rânduri că executarea silită reprezintă ultima fază a procesului civil, iar importanța acestei etape a procesului civil este în prezent recunoscută unanim, fiind indiscutabilă înțelegerea faptului că executarea eficientă, promptă și uniformă este o condiție indispensabilă a unui stat de drept.

Cu toate astea, nu au existat, cel puțin în spațiul juridic național, lucrări dedicate unui studiu profund și exclusivist al funcționării sistemului de executare și a organizării activității celor ce asigură executarea silită – a executorilor judecătorești.

Pe de altă parte, deși este o profesiune veche, a cărei existență își are originile în primele forme a ceea ce numim drept, meseria de executor judecătoresc a fost și continuă să fie situată într-o zonă gri a studiului doctrinar, lucrările centrate pe studierea organizării respectivei profesii și a statutului profesioniștilor însărcinați cu executarea silită fiind foarte puține, în mai toate țările lumii.

Se datorează acest fapt unei oarecare marginalizări a meseriei de executor judecătoresc în șirul profesiilor juridice, care a fost deosebit de pronunțată în anumite perioade, dar care mai are ecouri și azi, sau se datorează acest lucru unei percepții eronate precum că activitatea de executare este una lipsită de profunzime și sinuozități juridice, putem doar presupune.

În tot cazul, ne propunem să remediem, măcar în parte, prin lucrarea respectivă această situație și să valorificăm istoricul, organizarea acestei meserii, dar și să punem în lumină carențele de funcționare și reglementare a ei.

În aceste sens, preocupările de după 2000 ale mai multor cercetători străini și naționali ne-au servit drept un bun punct de pornire pentru demersul nostru de cercetare, autorii care au elucidat aspecte relevante pentru obiectul cercetării fiind Belei Elena, Gârbulet Ioan, Hurubă Eugen, Leș Ioan, Păun Lucian, Stoica Adrian, Talmaci Roman, Yarcov Vladimir și alții.

Problema științifică propusă spre soluționare prin această lucrare constă în analiza și evaluarea aspectelor definitorii ale profesiei de executor judecătoresc, în vederea unei mai bune reglementări și organizări a acesteia, prin suplimentarea doctrinei în acest domeniu și sintetizarea analitică a provocărilor și oportunităților de dezvoltare a ei.

Scopul lucrării constă în examinarea complexă a statutului profesional al executorului judecătoresc și formularea recomandărilor de optimizare a reglementării unor aspecte de funcționare a profesiei, întru consolidarea funcționării acesteia.

Obiectivele cercetării pe care ni le-am propus se rezumă la următoarele:

- analiza opiniilor autorilor naționali și străini referitor la modul de a defini activitatea executorului judecătoresc și statutul acestuia;
- efectuarea unui studiu comparativ a principalelor modele de organizare a profesiei de executor judecătoresc;
- analiza originilor și evoluției profesiei de executor judecătoresc, a exigențelor față de aceasta și competențelor oferite acestor profesioniști;
- precizarea caracteristicilor definitorii a profesiei de executor judecătoresc, ca și profesie juridică liberală;
- evaluarea stării actuale de lucruri și a perspectivelor digitalizării profesiei de executor judecătoresc;
- studierea criteriilor și procedurilor de accesare în profesia de executor judecătoresc în Republica Moldova și alte state;
- abordarea comparativă și de perspectivă a competențelor executorului judecătoresc;
- analiza impactului instrumentelor internaționale destinate unificării statutului executorului judecătoresc asupra reglementării profesiei;
- delimitarea și analiza principalelor forme de control a activității executorului judecătoresc;
- formularea unor propuneri de *lege ferenda* în vederea înlăturării carențelor detectate și/sau îmbunătățirii modului de reglementare.

Ipoteza de cercetare a lucrării de față rezidă în ideea că fortificarea statutului profesional al executorului judecătoresc este o acțiune complexă, care trebuie sincron realizată pe mai multe paliere, ținând vulnerabilitățile de reglementare și de statut. Pornind de la convingeri personale, formate de doctrina studiată, dar și de practica interacțiunii cu respectiva profesie, am considerat că accentul trebuie plasat pe 3 componente – admiterea în profesie, competențele funcționale și controlul activității, acestea definind statutul unui profesionist. Cercetarea se va concentra pe aceste 3 aspecte - ele fiind abordate din perspectivă istorică, actuală și cea a viitorului profesiei.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. Prezenta lucrarea fost elaborată prin ralierea mai multor metode de cercetare științifică, printre care: metoda istorică (utilă

pentru elucidarea aspectelor evolutive ale profesiei de executor judecătoresc); metoda comparativ - juridică (aplicată pentru analiza comparativă a reglementării unor aspecte de funcționare a profesiei de executor judecătoresc în alte țări sau pentru contrapunerea reglementării aceluiași aspect de organizare a profesiei în profesia de executor judecătoresc și cea de notar/avocat etc); metoda statistică (utilizarea căreia ne-a furnizat argumente palpabile pentru fundamentarea unor concluzii); metoda analitică (care ne-a permis disecarea unor aspecte importante de reglementare și control a profesiei); metoda sintetică (aplicată pentru a reuni informațiile și concluziile pe aspecte separate în concluzii generale ale lucrării; pentru a deduce anumite tendințe de dezvoltare a profesiei) etc.

Implementarea rezultatelor științifice – rezultatele cercetării vor fi plenar implementate în procesul didactic și științific desfășurat în cadrul USM la disciplinele ”Organizarea profesiilor juridice” și ”Drept execuțional civil”, dar și în activitatea administrativă exercitată de autor în cadrul UNEJ Moldova.

Deasemenea acestea ar putea fi un punct de sprijin și pentru instruirile inițiale ale executorilor judecătorești stagiați, organizate de Institutul Național al Justiției.

Cercetările realizate formează elemente metodologice pentru investigațiile științifice viitoare. Totodată, teza poate fi propusă ca sursă bibliografică în procesul didactic din instituțiile de învățământ juridic superior. În acest sens, lucrarea poate fi consultată la studierea unor cursuri universitare la ciclul licență și master etc.

Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în faptul că ea oferă posibilitatea de a utiliza rezultatele studiului pentru evaluarea funcționării sistemului de executare silită național și ajustarea acestuia la unele standarde europene. Astfel, studiul efectuat ar putea fi util:

1. *Ministerul Justiției*: pentru promovarea unor mai bune reglementări ale organizării profesiei de executor judecătoresc, în mod special, dar și a altor profesii juridice liberale; pentru modelarea unor mai bune standarde profesionale aplicabile profesioniștilor din domeniul executării silite; pentru extinderea aplicării beneficiilor digitalizării unor activități ale executorilor judecătorești, care ar spori transparența acestora și percepția profesiei (licitațiile on-line), pentru promovarea unor soluții menite să reducă vulnerabilitățile executorilor judecătorești etc.

2. *Uniunii Naționale a executorilor judecătorești* - pentru o mai bună organizare a activităților Colegiului disciplinar, prin aplicarea unor instrumente de uniformizare a practicilor acestuia și profesionalizare a membrilor Colegiului; pentru conturarea reperelor de audit a standardelor profesionale; pentru conceptualizare și promovarea unor criterii și proceduri mai riguroase de accesare în profesiei etc.

3. *Mediului științific, didactic și academic*: prin utilizarea informației sistematizată în activitatea didactică la predarea cursurilor pentru studenții Facultății de Drept, audienței Institutului Național al Justiției, executorii judecătorești și executorii judecătorești stagiați.

Referitor la **implementarea rezultatelor științifice**, vom menționa că o parte din acestea au fost deja preluate prin unele modificări ale Legii privind executorii judecătorești (adoptate la 23.12.23), care urmează a fi puse în aplicare la elaborarea cadrului normativ prevăzut de legea nr. 367 din 21.12.23 și puse în aplicare de către Ministerul Justiției și UNEJ conform dispozițiilor finale ale acestei legi, printre care: elaborarea standardelor profesionale, organizarea procedurilor de audit a implementării standardelor profesional, reglementarea de către organul profesional a modului de publicare a anunțurilor de vânzare a bunurilor.

Deasemenea, unele aspecte relevate în lucrare vis-a-vis de posibilității digitalizării vânzării silită a bunurilor vor fi promovate de UNEJ la realizarea acțiunii prevăzute de p.3.3.7 lit.a) al Planului de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022–2025 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=129241&lang=ro

Rezultatele cercetării au fost materializate prin contribuția la elaborarea a 3 lucrări de specialitate, 6 publicații sub formă de articole în reviste științifice, 6 publicații în culegerile de lucrări a conferințelor științifice, prezentate atât în cadrul unor conferințe științifice naționale, cât și internaționale.

Structura lucrării: lucrarea este structurată în 4 capitole, precedate de introducere. Lucrarea se încheie cu recomandările și concluziile formulate de autor. Bibliografia utilizată drept suport doctrinar la elaborarea lucrării este expusă la finele lucrării. Conținutul sumar al lucrării este expus în adnotare, redactată în limbile română, rusă și engleză. Lucrarea cuprinde un volum total de 195 pagini, dintre care 181 pagini de text de bază și o bibliografie cu 167 de titluri.

Cuvinte-cheie: executor judecătoresc; standarde profesionale; vulnerabilități ale profesiei; statut profesional: control profesional; control disciplinar; control procedural; accedare în profesie; executare silită; standarde internaționale;

II. CONȚINUTUL TEZEI

Capitolul 1 "Analiza doctrinară a statutului executorului judecătoresc". Persistă în societate, dar și în puținele lucrări doctrinare destinate subiectului, o dihotomie a percepției executorului judecătoresc, care oferă importante repere conceptuale pentru stabilirea identității statutare a executorului judecătoresc. Două elemente de definiție a statutului executorului judecătoresc, care, aparent, se exclud reciproc sunt cel mai des utilizate la definirea statutului profesional al executorului judecătoresc – cel de „reprezentant al creditorului” și cel de „reprezentant al autorității statale.” Existența acestor două percepții - situate la extremele evaluării dotării cu puteri a executorului judecătoresc - ne-o explicăm prin diferitele forme de organizare a profesiei de executor judecătoresc, existente în diferite state, ba chiar și în același stat - la diferite perioade sau concomitent co-existente.

Dezlegarea acestei abordări dualiste ar rezolva multe aspecte problematice în reglementarea și funcționarea profesiei de executor judecătoresc, motiv din acest aspect a fost vizat în studiu, inclusiv la analiza prin prisma acestei dihotomii a reglementărilor naționale. În vederea conturării statutului executorului judecătoresc, am considerat necesar să definim termenii „executare” și „executor judecătoresc”, pentru stabilirea conceptului și a sensurilor pe care acestea le pot avea. Analiza mai multor definiții oferite de doctrinari naționali și români a permis sintetizarea unor elemente comune acestora.

Remarcăm că prin definiția oferită de art. 2 al Legii privind executorii judecătorești din Republica Moldova, legiuitorul nu limitează activitatea executorului judecătoresc strict la activități aferente punerii în executare a documentelor executorii. Ba mai mult, textul legal nici nu-l definește pe executorul judecătoresc prin identificatorul de ”persoană, în sarcina căreia este pusă executarea silită.”, după cum vedem în cea mai mare parte a textelor doctrinare. Anterior, elementul „executare silită” era considerat de legiuitor inseparabil de definirea statutului executorului judecătoresc. Astfel, observăm că din 2006 până în 2010 are loc o revizuire substanțială a ariei de competente ale executorului judecătoresc și a însuși conceptului acestei profesii. Această concluzie o confirmă și prevederile unui șir de articole din Codul de executare, care pun în sarcina executorului judecătoresc activități diferite de executarea silită propriu-zisă. O atare înțelegere a statutului executorului judecătoresc este în linie cu cele mai progresiste practici și recomandări europene.

Continuând analiza cadrului legal, vom stabili că lit. a) a art. 8 al Legii privind executorii judecătorești ca și primă obligație a executorului judecătoresc se indică că executorul judecătoresc este obligat să aibă un **rol activ** pe parcursul întregului proces de executare, **depunând efort** pentru realizarea prin mijloace legale a obligației prevăzute în documentul executoriu, respectând drepturile părților în procedura de executare și ale altor persoane interesate. Toate elementele evidențiate în acest text legal converg spre aprecierea executorului judecătoresc drept un reprezentant al puterii statului, cu obligația de a acționa și peste voința creditorului, dacă limitele legale o permit sau o impun, asigurând respectarea în egală măsură a drepturilor creditorului, cât și ale debitorului.

O relație "executor judecătoresc-creditor" cu totul deosebită apare atunci când în calitate de creditor al procedurii de executare apare statul. Or, în această situație, aparent, dihotomia de care vorbeam mai sus se estompează, până la dispariție, executorul fiind exponentul puterii de stat care execută în beneficiul statului.

Opinia, căreia ne raliem, este că executorul judecătoresc reprezintă totuși prioritar un exponent al statului - or, singura voința creditorului nu este suficientă pentru a declanșa activitatea executorului judecătoresc, ea (voința) devenind obligatorie din momentul deținerii unui document executoriu - care este derivat din puterea statului. Însă, obligația executorului judecătoresc de a acționa în interesul creditorului, expus în documentul executoriu, îl obligă la anumite acțiuni făcute în numele acestuia, aparent asimilându-l unui reprezentant al creditorului. Însumând cele expuse, considerăm că *executorul judecătoresc este reprezentantul puterii publice, însărcinat cu realizarea unor atribuții de interes public, inclusiv aferente impunerii executării unor obligații statuate de documentele executorii, care acționează în limitele legii și solicitării persoanei interesate.*

Definiția care am propus-o mai sus, considerăm că plasează într-o relație corectă cele 2 elemente despre care discutăm mai sus, identificând executorul judecătoresc cu un reprezentant al forței statului, iar voința și interesul creditorului (persoanei interesate) apar drept determinante ale "activismului" executorului judecătoresc, acesta neputând trece peste limita solicitărilor persoanei în interesul căreia exercită activitatea.

Un alt criteriu după care unii cercetători definesc modul de organizare a profesiei de executor judecătoresc ține de **gradul apropierii/subordonării acestuia puterii executive sau celei judecătorești** [10]. Această abordare derivă din principiul separației celor trei puteri în stat și nevoii de încadrare a activității de executare silită într-una dintre ele [21].

În acest sens există 2 viziuni opuse de înțelegere a locului și rolului executorului judecătoresc – ca și parte a sistemului administrativ/executiv sau ca și parte a puterii judiciare – și una conciliatoare, care afirmă ca executorul judecătoresc îmbină în sine ambele valențe.

Prima opinie, cea care consideră activitatea de executare silită drept **activitate administrativă**, are drept temelie ideea că judecarea cauzelor este expresia funcției de jurisdicție a statului, iar executarea - ține de funcția executivă a statului. În viziunea partizanilor acestei idei, exercitarea funcției de jurisdicție înseamnă doar judecarea și pronunțarea hotărârii judecătorești (*ius dicere*) și nu include partea aducerii la îndeplinire a celor dispuse de instanța de judecată [8].

Cea de-a doua opinie (dominantă, de altfel), care vede **executarea silită drept o activitate cu caracter implicit jurisdicțional**, are drept reper următoarele considerente:

- forma de organizare a majorității activităților de executare silită este una specifică procesului civil, cu garanții și principii similare – ne referim aici la forma pe care o iau actele executorului judecătoresc (încheieri, procese-verbale etc), principiile procedurii (egalitate, legalitatea etc.)
- executarea silită, pe tot parcursul său, se realizează sub imperiul controlului judecătoresc – efectuat la cererea părților sau din oficiu, în virtutea obligativității acestuia. Așadar, chiar dacă odată cu pronunțarea hotărârii, instanța de judecată se dezinvestește, executarea silită, ca și fază a procesului civil, rămâne sub controlul potențial (sau obligatoriu, pentru unele cazuri) al instanței de judecată.
- instanța de judecată, în continuarea funcției sale jurisdicționale, dezleagă orice incident procedural ivit în cursul executării silite, iar în unele situații exercită control ex-officio al legalității unor acțiuni de executare silită.
- există activități de executare silită care pot fi efectuate numai cu concursul/autorizarea sau sub controlul instanței de judecată
- tratarea executării silite ca parte a dreptului la un proces echitabil, consfințită prin jurisprudența largă a CEDO
- executarea silită reprezintă ”produsul”, realizarea în concret a hotărârii judecătorești, scopul executării silite fiind identic celui al efectuării justiției – restabilirea drepturilor unei persoane, dar și a ordinii de drept.

În susținerea opiniei de mai sus, un autor român, profesorul Grațian Porumb, a afirmat că executarea silită nu constituie o instituție diferită de acțiunea civilă, ci apare ca o fază succesivă a procesului civil pentru obținerea realizării hotărârii definitive. A considera executarea silită ca o instituție distinctă de acțiunea civilă înseamnă a goli conținutul acțiunii civile de mijlocul concret de realizare efectivă a drepturilor recunoscute [17].

Alți autori români [16] indică asupra faptului că același interes public căruia îi servesc profesiile de avocat sau notar este exercitat altfel de executorul judecătoresc, or, activitatea sa ”se desfășoară în contextul procesului civil, prin care se realizează activitatea jurisdicțională a instanței”. Argumentele suplimentare aduse de aceștia pun în evidență similitudinile procesuale ale activității executorului judecătoresc și a magistratului – cum ar fi faptul că nici unul, nici altul nu își încep activitatea din proprie inițiativă, ci doar la sesizare/cerere, activitatea le este supusă coordonării și supravegherii din partea unor autorități publice, pot fi recuzați, iar actele acestora au efecte procedurale și sunt pasibile de contestare.

Termenul de ”auxiliari ai justiției” a fost respins însă de numeroși doctrinari [19], din motiv că comportă o conotație de subordonare (care de fapt, este străină profesiei și contrară principiului independenței activității executorului judecătoresc), fiind mai ușor acceptat termenul de ”parteneri ai justiției” (termen care înglobează avocații, executorii judecătorești, notarii etc)

În opinia doctrinarilor în materia dreptului [5], cărora ne aliniem, executorul judecătoresc exercită în cea de a doua fază a procesului civil rolul pe care îl are judecătorul în prima fază a procesului, chiar dacă atribuțiile acestora diferă esențial. Or, executarea silită prezintă o importanță deosebită pentru creditor, întrucât constituie ultima modalitate de valorificare a dreptului, în caz de opunere din partea debitorului, iar executorul judecătoresc este unica persoană autorizată a efectua activitatea de executare silită [2].

O altă dificultate a captării naturii juridice a profesiei de executor judecătoresc și, implicit a definirii statutului acestuia, ține de lipsa unei viziuni clare asupra încadrării muncii specifice acestei profesii. Cert este că nu putem încadra activitatea executorului judecătoresc în raporturile clasice de muncă. Cercetătorul Nicolae Sadovei a încadrat activitatea liber profesioniștilor în raporturile de muncă atipice (raporturi de muncă corporativiste) [18]. Același autor consideră că raporturile juridice de muncă profesional-corporative se stabilesc între liberul profesionist și corpul profesional asociativ. Am putea accepta această opinie pentru unele aspecte ale acestui raport (controlul exercitat de organul profesional, stabilirea unor reguli de exercitare a profesiei etc), nu însă pentru toate (or, munca nu este prestată în folosul organului profesional și nici remunerată de acesta, nici nu este prestată din numele organului profesional, ci în nume propriu; infrastructura necesară muncii stă în seama și cheltuiala liber profesionistului etc). Subiectul dat este unul deschis discuțiilor și va rămâne la fel până legiuitorul nu va contura clar anumite aspecte de funcționare a profesiilor liberale.

După cum menționează același autor, o altă confuziune e generată de faptul că profesiile liberale, nefiind activități comerciale, sunt totuși „contaminate” de aspecte specifice comerțului – or, ”profesiunile liberale sunt guvernate de aceleași legi ale economiei de piață care de obicei, sunt mai puternice și mai influente decât legile pozitive, „produse” de către autoritățile statului.”

Capitolul 2”Statutul executorului judecătoresc – de la origini spre modernitate”, cuprinde câteva aspecte de cercetare. Capitolul demarează prin sinteza informațiilor privind istoricul dezvoltării și instituționalizării executării silite și al apariției primilor profesioniști din acest domeniu. Incursiunea în istoricul profesiei a contribuit la cristalizarea unui miez al profesiei, neschimbat în timp, care constituie esența acesteia, dar și a detectat tendințelor în organizarea acesteia și modulii în care ele influențează statutul executorului judecătoresc.

În primă apariție, formele de executare silită nu implicau participarea unui profesionist și erau realizate nemijlocit de creditor. Instituția juridică a executării silite, de altfel, a fost cunoscută din epoca celor mai timpurii forme de organizare a umanității. În fazele sale embrionare, executarea silită avea drept obiect constrângerea corporală a persoanei debitorului (*in personam*), și nu ținea asupra bunurilor deținute de debitor (*in rem*), ea constituia o sancțiune severă și defăimătoare asupra persoanei debitorului [20]. Originile executării silite se atribuie dreptului roman, având în acea perioadă caracter penal și extrajudiciar.

Procedura *distractio bonorum* (care presupune că creditorul sechestrează întreaga avere a debitorului, însă vinde doar bunurile necesare acoperirii creanței urmărite) reprezintă o formă mai apropiată esenței executării silite de astăzi. E remarcabilă aceasta și prin faptul că anume în ea apar pentru prima dată **organe publice de executare, numite *curator bonis distrahendis***. Acest moment este unul crucial în evoluția executării silite, el marcând câteva aspecte esențiale, specifice și executării silite moderne. Acestea sunt: renunțarea la executare silită privată, prin instituționalizarea executării silite; apariția unui profesionist, dedicat executării silite (*curator bonis distrahendis*, care era un organ public asemănător executorului judecătoresc de astăzi); renunțarea la caracterul extrajudiciar al executării; instituirea proporționalității urmăririi silite a bunurilor debitorului. Totuși, în pofida acestor evoluții semnificative, constrângerea corporală ca și metodă de executare silită a datoriilor civile s-a menținut în unele țări ca Anglia, Franța, Germania, Austria, până în epoca modernă [8].

În dreptul român rămân a fi vag conturate cele mai vechi forme de executare silită. Prima reglementare mai exactă în materia executării silite o găsim în Pravelniceasca Condică a lui Ipsilante din 1780 în Țara Românească și în Sobornicescul Hristov a lui Alexandru Mavrocordat în Moldova din anul 1875.

Statutul **portăreilor sau agenților judecătorești** este pentru prima dată suficient de clar reglementat prin Legea de organizare judecătorească din 9 iulie 1865, care instituie pe lângă fiecare tribunal agenți judecătorești numiți portărei, având drept condiții de admisibilitate „o bună purtare și o oarecare învățătură”.

După Marea Unire din 1918, pe teritoriul Basarabiei au devenit aplicabile prevederile Codului de Procedură civilă al României din 9 septembrie 1865, care reglementau punerea în executare a hotărârii judecătorești după investirea cu formulă executorie. La acea vreme, **portăreii erau considerați magistrați și făceau parte din ordinul judecătoresc, alături de judecătorii de ocoale, membrii de orice grad ai tribunalelor de județe și ai Curților, membrii de orice grad ai ministerului public și magistrații stagiari.**

Ulterior **intrării Basarabiei în componența Uniunii Republicilor Sovietice Socialiste**, executarea silită și organizarea profesiei de executor judecătoresc în spațiul basarabean s-a aflat sub auspiciile reglementărilor juridice din spațiul URSS. În perioada sovietică, procedura de executare silită era privită ca ultima parte a procesului civil, fapt care a determinat, în mod decisiv, dezvoltarea instituțională a acesteia, dar și abordarea doctrinară a executării silite din acea perioadă.

O atenție deosebită a fost acordată consolidării sistemului de executare silită în perioada postbelică, când, din motive obiective, au apărut dificultăți substanțiale la executarea hotărârilor judecătorești. În acea perioadă se insista în mod deosebit asupra rolului Procuraturii în executarea hotărârilor judecătorești. Controlul asupra legalității acțiunilor executorului judecătoresc se exercita de către procurori. Procurorul general al URSS și cei ai republicilor unionale aveau dreptul de a suspenda executarea silită. Totuși, procurorul nu putea unilateral anula actul executorului judecătoresc, însă era în drept să conteste orice act al său.

Proclamarea independenței Republicii Moldova la 27 august 1991 a demarat o nouă etapă de dezvoltare a statului și dreptului național. În primii ani de la declararea independenței, organizarea judecătorească a rămas fără schimbări esențiale, funcționând în baza reglementărilor sovietice ușor ajustate. Abia mai târziu, Republica Moldova își va afirma independența și suveranitatea și prin adoptarea cadrului legislativ-procedural propriu.

O altă etapă cu valențe deosebite în dezvoltarea sistemului de executare, e cea, al cărei început ține de anul 2002 – an în care este instituită o structură autonomă, care încorporează toți executorii judecătorești din republică. Semnificația deosebită a acestei etape rezidă în ieșirea definitivă a executorilor judecătorești din statutul de personal administrativ al instanței de judecată. Prin Hotărârea Guvernului nr. 34 din 15.01.2001 a fost creat Departamentul de executare, în scopul organizării și administrării activității de executare [6]. Acesta era o structură publică subordonată Ministerului Justiției, care urma să se preocupe de executarea hotărârilor, deciziilor, încheierilor și sentințelor emise de instanțele judecătorești cu privire la cauzele civile, contravenționale, penale non-privative, precum și a altor hotărâri prevăzute de lege.

Ca și prim pas în reformarea profesiei de executor judecătoresc a fost adoptat cadrul legal definitiv pentru activitatea de executare - Legea privind executorii judecătorești, intrată în vigoare la 23.07.2010 (votată la 17.06.2010) și noua redacție a Codului de executare adoptată de Parlament la data de 02.07.2010 și intrată în vigoare la 07.09.2010. Aceste 2 acte legislative redefinesc conceptual statutul și organizarea activității de executare.

Referindu-ne la *competențele oferite executorilor judecătorești*, văzute prin prisma analizei evoluției profesiei ne-a format convingerea că nucleul preocupărilor profesionale ale executorului judecătoresc a

rămas constant în timp (atribuțiile de urmărire și ridicare silită a bunurilor; de comunicare a actelor; de încasare a taxelor la stat - sunt cele ce constituie miezul activității profesionale a executorului judecătoresc), însă acestuia i s-au adăugat alte atribuții, necoercitive. Această tendință este actuală și acum.

O altă concluzie formată din analiza istorică a fost că *standardul de pregătire profesională (exigențele privind studiile necesare)* a executorului judecătoresc a cunoscut oscilări spectaculoase în timp – de la titlu de doctor în drept până la ”o oarecare învățătură” sau 4 clase absolvite. Din cele studiate, am dedus că nu există o corelație a scăderii cenzului de pregătire cu reducerea atribuțiilor, ci mai curând cu factori externi – cum ar fi situația economico-socială a epocii.

O concluzie valoroasă, dedusă din analiza istorică a exigențelor pentru exercitarea profesiei de executor judecătoresc a fost faptul că din cele mai vechi timpuri celor ce o practicau li se impunea oferirea unor probe de solvabilitate și/sau bună reputație (fie sub forma unor sume depuse ca și garanție și menținute intacte pe durata exercitării profesiei, fie sub forma unor criterii eliminatorii, dacă în trecut persoană fusese subiect al unor proceduri de faliment etc).

Trecând peste etapa studiului evolutiv al organizării profesiei de executor judecătoresc, în **paragraful 2 al capitolului II** am efectuat un **studiu comparativ al modelelor de conceptualizare și organizare a profesiei de executor judecătoresc în epoca modernă**. În linii mari, modelele existente de organizare a sistemului de executare pot fi **clasificate în 3 grupuri – sistem de stat, sistem privat (liberal) și sistem mixt**. Profesorul A. Uzelac a identificat, în funcție de incorporarea sau lipsa acesteia față de o putere, următoarele forme de organizare a sistemului de executare: sistem de executare judiciar; sistem de executare - parte a puterii executive; sistem de executare privat (liberal) [32]. Profesorul B. Hess a clasificat sistemele de executare silită, pornind de la criteriul numărului organelor care realizează aceste funcții, și le-a catalogat drept centralizate și descentralizate. Același profesor a clasificat organele de executare, în funcție de rolul executorului judecătoresc în ele în: sisteme orientate spre executare prin intermediul executorului judecătoresc; sisteme judiciar orientate; sisteme mixte; sisteme administrative [31]. Profesorul V. Yarcov a oferit clasificări similare - după criteriul apropierii de puterea judecătorească – sistemele de executare pot fi parte a sistemului judiciar sau parte a sistemului administrativ; iar după criteriul prezenței elementului privat – le-a clasificat în sisteme de stat, mixte sau nebugetare/private [29].

Ca și reprezentare procentuală, conform datelor disponibile pe pagina web a UIHJ, țările care au ales să-și organizeze sistemul de executare silită în statut liberal predomină, constituind peste 65 % din total (cu titlu exemplificativ menționăm: Estonia, Franța, Ungaria, Portugalia, Lituania, Belgia, România), 18, 37% din țări au profesia organizată în statut public (Italia, Rusia, Norvegia, Suedia) și statut mixt – 16.32% (Kazahstan, Bulgaria) [23].

În concluzia analizei tendințelor de organizare a profesiei la nivel mondial, se poate afirma că cele trei tipuri de structurare a profesiei de executor judecătoresc sunt profund încorporate în cultura juridică și istorică a statelor. Toate aceste modalități de a organiza profesia par la fel de capabile să asigure o executare eficientă, așa cum este garantată prin articolul 6 CEDO. Totuși, cât de bine funcționează sistemul de executare depinde de cum funcționează justiția în ansamblu, iar în cazul sistemelor de stat - și de disponibilitatea și capacitatea statelor de a-și finanța suficient instituțiile. Cu toate acestea, dacă o finanțare adecvată din partea statului nu este accesibilă, liberalizarea sistemul executorilor judecătorești ar fi o alternativă viabilă și chiar preferabilă.

Tot în acest capitol, **la paragraful 3**, am plasat profesia de executor judecătoresc în tiparele unei profesii juridice liberale și am conturat *trăsăturile definitorii ce le imprimă statutului executorului*

judecătorească aderanța la acest model de organizare. Trăsăturile esențiale pe care le are o profesie liberală țin, în principal, de următoarele:

- modul independent și fără imixțiuni în care ar trebui să fie exercitată o profesie liberală;
- existența unor coduri deontologice/de etică profesionale, a statutelor de organizare și funcționare;
- controlul de specialitate al statului și/sau a unui organ profesional în privința exercitării legale a unei profesii liberale;
- apartenența la un ordin profesional cu atribuții de reglementare a profesiei – acest ultim aspect fiind discutat intens atât de doctrinari [13, 14], cât și de profesioniști [7, 23].

Analiza exigențelor de funcționare a profesiei de executor judecătorească ca și profesiei liberală nu doar a conturat profilul statutar al executorului judecătorească-liber profesionist, dar ne-a permis și să îl comparăm cu statutul altor liber-profesioniști din domeniul justiției. Concluzia cea mai pregnantă a acestei analize este faptul că chiar dacă există anumite standarde specifice organizării tuturor profesiilor juridice liberale, gradul de ”liberalizare” este diferit pentru aceste profesii. În mod deloc surprinzător, profesia dotată cu atribuții coercitive – cum e cea de executor judecătorească, este cea mai puțin liberală din cele liberale, fapt care imprimă profesiei anumite caracteristici statutare versatile, oscilând între cele specifice funcției publice și cele proprii profesiei liberale.

Sesizând lipsa în cadrul normativ național a oricăror reglementări referitoare la conceptul de ”liber profesionist” sau ”profesie liberală”, am crede necesară elaborarea unei legi-cadru, care să stabilească reguli de funcționare, exigențe și garanții comune tuturor acestor profesii, aflate în sprijinul justiției. Aceste reglementări ar contribui la crearea unei cadru de funcționare cu adevărat corect și previzibil-concurențial pentru aceste profesii și ar descuraja tendințele fiecărei profesii sau a unor politicieni-reprezentanți ai profesiilor să instituie reglementări ce favorizează o profesie în detrimentul alteia. Această reglementare ar putea, eventual, facilita și posibilitatea trecerii dint-o profesie în alta a persoanelor ce au calificările necesare și ar de-castiza breslele.

Capitolul 3 al lucrării ”**Accederea în profesia de executor judecătorească și exercitarea acesteia în Republica Moldova**” începe cu o analiză a procedurilor de accedere în profesia de executor judecătorească. Criteriile de promovare în funcție a executorilor judecătorești constituie o condiție definitorie pentru a asigura un sistem independent, responsabil și profesionist. Potrivit prevederilor art.4 din Legea nr.113 din 17.06.2010 privind executorii judecătorești, executor judecătorească poate fi persoana care întrunește mai multe condiții. Astfel, printre ele se enumeră unele cerințe generale cum ar fi necesitatea de a fi cetățean al Republicii Moldova, posedarea limbii de stat, neatingerea plafonului de vârstă de 65 de ani; corespunderea cerințelor de ordin medical pentru exercitarea funcției. [11] Totodată, Legea nr.113 din 17.06.2010 impune următoarele cerințe pentru viitorul executor judecătorească: „nu este supus unei măsuri de ocrotire judiciară sub forma tutelei; [...] este licențiat în drept; a efectuat stagiul în condițiile prezentei legi; are o reputație ireproșabilă; a promovat concursul de admitere în profesia de executor judecătorească.” [11] Criteriile respective au fost analizate, insistându-se în special asupra criteriul de reputație ireproșabilă, care de curând a fost modificat, devenind mai restrictiv.

Considerăm că etapa de admitere în profesie ar putea fi îmbunătățită prin includerea unei evaluări psihologice a candidatului și prin introducerea unor elemente de evaluare a abilităților manageriale ale acestuia. Chiar dacă profesia de executor judecătorească este una juridică, cele două aspecte de evaluare a

candidaților, pe care le propunem, nu sunt deloc străine acesteia. Or, profesia de executor judecătoresc presupune o **constantă situare a executorului judecătoresc în mijlocul unui conflict** străin. Acest conflict, chiar dacă este rezolvat prin soluția instanței, de fapt, este încă în plină derulare pentru părți. Deci este nevoie de, cel puțin, (1) stabilitate psihică pentru a rezista acestor tensiuni, (2) abilități de a gestiona conflictele și (3) capacitate mare de concentrare, pentru a lucra în condiții de stres și tensiune. Un alt aspect, nu mai puțin important - executorul judecătoresc în activitatea sa **are în custodie mijloace bănești străine**, deseori sume foarte mari. În situația când acestuia îi lipsesc abilitățile manageriale și el nu își va putea corect organiza și gestiona biroul, ar putea exista tentații pentru a întreține biroul, „creditându-se„ din banii creditorilor. De aceea considerăm că testarea acestor abilități ar trebui să facă parte din procedurile de admitere în calitate de executor judecătoresc.

În susținerea acestei idei, vom menționa că în Lituania comisia de concurs pentru admiterea în calitate de executor judecătoresc include în mod obligatoriu o persoană cu studii superioare în psihologie și o persoană cu studii superioare în economie [27].

Mai mult, există țări (Țările de Jos, spre exemplu) unde accesarea în profesia de executor judecătoresc este condiționată de prezentarea unui plan de menținere a biroului (plan de afacere) plauzibil, care este analizat de comisia de examinare de rând cu cunoștințele și personalitatea candidatului [9]. Deși această exigență ar putea fi tratată drept un criteriu discriminatoriu, care condiționează accesul în profesie de existența unui capital de start, o considerăm parțial justificată, din motiv că solvabilitatea și bunele calități manageriale ale unui executor judecătoresc pun la adăpost (relativ) banii creditorilor care îi sunt încredințați.

În vederea conturării specificului de accesare în profesia de executor judecătoresc, am analizat și exigențele impuse de cadrul legal pentru alte profesii liberale, cât și cele aplicabile executorilor judecătorești din alte state, conturând anumite sugestii de îmbunătățire a exigențelor, dar și de formulare a acestora în textul legii.

Paragraful 2 la capitolului III are drept subiect competențele executorului judecătoresc, care constituie o componentă substanțială a statutului profesional. Referindu-ne la competența executorului judecătoresc, vom pune în discuție 2 aspecte ale acesteia: competența sa materială și competența teritorială. Profesorul I. Leș afirmă că executorii judecătorești dispun de plenitudine de competență în materie de executare silită [12]. Într-adevăr, în cele mai generale linii, competența executorului judecătoresc reprezintă executarea silită a documentelor executorii sau, în termenii Codului de executare, acesta se rezumă la „a contribui la realizarea drepturilor creditorilor recunoscute printr-un document executoriu prezentat spre executare, în modul stabilit de lege” [2] care este realizată numai de către executorul judecătoresc, fapt reconfirmat și în prevederile art.2 din Legea nr.113 din 17.06.2010 privind executorii judecătorești

Din modul în care sunt formulate normele citate supra, se desprinde ideea că executorul judecătoresc ar deține competența exclusivă de executare silită a documentelor executorii. În realitate, lucrurile nu stau tocmai așa. Această competență revine și altor autorități – cel puțin pentru unele documente executorii. Astfel, conform p.14) al art. 129 Cod Fiscal, executarea silită a obligației fiscale este definită drept ”acțiuni întreprinse de Serviciul Fiscal de Stat pentru perceperea forțată a restanței”. Similar, Codul vamal prevede la art.129 că ”Executarea silită a datoriei vamale se efectuează de către Serviciul Vamal.” [4]

Astfel, prevederile celor două coduri menționate mai sus - Codul Fiscal și Codul Vamal – contrazic normele Legii privind executorii judecătorești, privind deținerea exclusivă a competenței de executare silită. Această incoerență a legiuitorului e nocivă pe 2 dimensiuni – prima, creează confuzii și coliziuni

juridice – executorii judecătorești refuzând primirea documentelor executorii care în condițiile normelor citate țin de competența organului fiscal sau vamal, iar angajații acestor autorități le contestă în instanțele de judecată și a doua – pe dimensiune financiară, or, resursele bugetului public național ar putea fi mai rațional utilizate, decât pentru ședințe de judecată, referințe și probe, datorate neeliminării acestor suprapuneri de competențe.

Cu referire la **competența teritorială** a executorilor judecătorești din Republica Moldova, acesta este una reglementată în mod deosebit față de alte state cu sistem de executare organizat similar. Competența teritorială a executorilor judecătorești, așa cum o reglementează legiuitorul național, are 3 nivele de extindere.

Evoluția profesiei de executor judecătoresc indică clar asupra ariilor de **competență specifice, formate în timp**. Printre acestea reținem următoarele:

- aducerea la îndeplinire pe cale silită a deciziilor judecătorești,
- executarea silită a altor acte (extrajudiciare) ce impun o obligație și se pretează executării silite;
- comunicarea actelor (o vedem prezentă în spațiul românesc încă din Evul Mediu);
- vânzarea (silită) a bunurilor

Acestea sunt coordonatele activității executorului judecătoresc consolidate de secole. Ele constituie esența acestei profesii și sunt indispensabil legate de această activitate, indiferent de statutul pe care îl are profesionistul ce le exercită – angajat al statului sau liber profesionist. Totuși, în timp, unele din aceste activități se desprind din statutul de monopol al profesiei de executor judecătoresc și migrează către alte profesii. Pe de altă parte, unele din activitățile ce constituiau prerogativa altor profesii, sunt însușite de profesia de executor judecătoresc. Asistăm la o expansiune a competențelor unor profesii, deseori peste aria altor profesii. Tendințele pe care le-am detectat prin prezentul studiu țin de: **extinderea ariei de competențe: estomparea caracterului exclusiv coercitiv al activității de executor judecătoresc**; a da – direct sau voalat – valențe noi profesiei de executor judecătoresc, uneori impropriei activității sale.

Bunele practici europene în materia organizării profesiei de executor judecătoresc în mod previzibil influențează reglementările naționale ale acestei activități, motiv din care în **paragraful 3 al capitolului III** au fost analizate și **principalele instrumente internaționale de reglementare destinate unificării statutului de executor judecătoresc**. Ne-am referit în primul rând la Recomandarea nr. 16, referitoare la executarea sancțiunilor aplicate în comunitate, adoptată de Comitetul de Miniștri în 19 octombrie 1992 și Recomandarea nr. 17 privind executarea hotărârilor judecătorești, adoptată de Comitetul de Miniștri la 09 septembrie 2003. Prima vizează executarea sancțiunilor și măsurilor penale/contravenționale, pe când cea de-a doua este axată pe executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă.

În decembrie 2015 CEPEJ a elaborat un *Ghid de bune practici privind executarea hotărârilor judecătorești* [9]. Acest ghid e structurat în 4 compartimente care se referă la: însărcinarea executorilor judecătorești cu efectuarea proceselor de executare; asigurarea că părțile înțeleg pe deplin procesul de executare a hotărârilor judecătorești; asigurarea calității procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești și promovarea utilizării terminologiei juridice comune în contextul executării hotărârilor judecătorești. În sensul prezentei lucrări, prezintă interes recomandările ce se conțin în primul compartiment al ghidului.

În iunie 2015 la Madrid, Spania în cadrul lucrărilor Congresului Internațional al XXII - lea al executorilor judecătorești cu genericul „Executorul judecătoresc: legătura dintre drept și economie, o nouă abordare de aplicare”, a fost aprobat Codul mondial de executare silită [26].

Scopul Codului mondial de executare constă în adoptarea unui set de principii capabile să armonizeze legislațiile naționale în materia executării silite. Acesta cuprinde un număr de 34 de articole, cinci părți, care sunt consacrate principiilor fundamentale, agenților de executare, autorităților judiciare, regulilor generale privind măsurile de executare silită și dispozițiilor generale privind măsurile de executare [30].

Împărtășim ideea profesorului Leș că adoptarea Codului mondial de executare silită reprezintă un demers juridic și științific deosebit de util pentru armonizarea legislațiilor naționale în materia executării silite. Codul respectiv corespunde unui interes social și economic major, acela de a înlesni cooperarea internațională și circuitul valorilor materiale fără limite frontaliere [28]. Totodată, reprezintă un efort de sinteză a celor mai importante principii ale executării silite, recunoscând, în același timp, existența unui veritabil drept al executării silite.

Tot în acest capitol ne-am referit și la perspectivele digitalizării activității de executare. Am urmărit parcursul sinuos al implementării unui instrument de lucru electronic destinat evidenței și gestionării dosarelor de executare. Ne-am propus să vedem cum a influențat creșterea nivelului de implicare a tehnologiilor calitatea lucrului sistemului de executare per ansamblu, contra punând indicatorii ratei de executare pentru semestrul I al anului 2019, comparativ cu aceeași perioadă a anului 2020. Indicatorii statistici indică că rata documentelor executorii executate în 6 luni ale anului 2020 este în scădere (ușoară) față de perioada similară a anului 2019.

Astfel, se pare că eficiența executării silite nu este în directă dependență de nivelul de automatizarea a proceselor de lucru. Deducem de aici și ideea, ai cărei adepți convinși suntem, că executarea silită include o componentă comunicativă interumană, care determină direct eficiența executării.

Expansiunea tehnologiilor informaționale și a inteligenței artificiale în domeniul justiției eminate ridică probleme etico-morale, cărora încearcă să le facă față Carta etică europeană de utilizare a inteligenței artificiale în sistemele judiciare, elaborată de CEPEJ și adoptată la cea de-a 31 reuniune plenară (Strasbourg, 3-4 decembrie 2018). Acest document formulează o serie de principii menite să ghideze decidenții politici, juriștii și profesioniștii din domeniul justiției în gestionarea dezvoltării și aplicării rapide a inteligenței artificiale. Această Cartă stabilește 5 principii fundamentale care urmează să ghideze procesele de elaborare și implementare în justiție a inteligenței artificiale, asupra cărora ne-am oprit cu o succintă analiză.

Am apreciat că digitalizarea ar mai avea de oferit numeroase avantaje activității de executare silită din Republica Moldova, în particular pe următoarele aspecte:

- **automatizarea punerii în executare a documentelor executorii**
- **automatizarea comunicării între executorii judecătorești și instituțiile bancare**
- **comunicarea cu părțile procedurii de executare**
- **automatizarea proceselor de lucru ale biroului de executare**
- **depersonalizarea și digitalizarea procedurilor de vânzare silită** - procedurile de vânzare silită sunt printre cele mai sensibile și vulnerabile aspecte ale procedurii de executare. Vânzarea bunurilor este modalitatea de executare care trezește – și nu rareori justificat – cele mai multe suspiciuni și nemulțumiri. Pentru a înlătura suspiciunile și acuzațiile de corupție, implementarea licitațiilor

electronice ar fi cea mai bună soluție. Numeroase state ale UE aplică deja această modalitate de vânzare în procedura de executare silită: Austria, Croația (pentru procedurile de executare silită referitoare la bunurile imobile), Estonia, Finlanda, Ungaria, Italia, Letonia (pentru procedurile de executare referitoare la bunurile imobile), Portugalia, Spania, Țările de Jos (pentru procedurile de executare referitoare la bunurile imobile), dar și țări din ex-URSS, cum ar fi Ucraina și Kazahstan.

Am dedicat un compartiment al cercetării (**paragraful 4 al capitolului III**) detectării **vulnerabilităților statutului executorului judecătoresc** și oportunităților de consolidare a acestuia, considerând că acestea sunt strâns corelate - oportunitățile de consolidare fiind un răspuns la vulnerabilități. Am oferit o clasificare a vulnerabilităților detectate, clasificându-le în vulnerabilități sociale, procesuale, financiare, de imagine și percepție, vulnerabilități asociate lipsei unui control instant și constant al activității și vulnerabilități de suprasolicitare psihico-morală.

La analiza acestor vulnerabilități, am luat în calcul atât aspectele sociale, economice, cât și cele juridice care au impact asupra profesiei și am formulat sugestii de remediere sau diminuare a vulnerabilităților (de exemplu, prin conturarea clară a statutului de asigurări sociale a executorilor judecătorești, impunerea unor restricții vizând cota unui creditor în portofoliul de lucru al unui executor judecătoresc, pentru a diminua dependența profesionistului de un singur client; ajustarea la rata inflației a cuantumului taxelor pentru acțiunile de executare și a spezelor procedurii de executare; includerea în conținutul Legii privind executorii judecătorești în calitate de temei de încetare a activității executorului judecătoresc a incapacității de întreținere a biroului etc)

Capitolul IV ”Controlul activității executorului judecătoresc în Republica Moldova”. Activitatea executorului judecătoresc se realizează în statut de liber profesionist. Calificativul liber din sintagma ”liber profesionist” induce - pentru cei neavizați - ideea unei profesii aflate în afara controlului. Să nu confundăm însă o profesie liberală, cu una libertină. În opinia noastră, profesiile liberale sunt supuse unui control mai complex decât juriștii - funcționari publici. Și resorturile acestei situații sunt explicabile, chiar dacă aparent concluzia ar fi paradoxală.

Mai mult, având în vedere că în cazul executorilor judecătorești nu doar activitatea exercitată de aceștia este de interes public, dar și calitatea lor statutară se identifică cu o parte a forței coercitive a statului, standardele de control și exigențele privind răspunderea pentru eventualele derapaje sunt mai înalte [15].

Analiza legislației naționale impune următoarea clasificare a tipurilor de control al activității executorului judecătoresc: controlul profesional - care vizează modul de organizare a activității executorului judecătoresc și a biroului său; controlul disciplinar – care are în vedere aprecierea existenței sau lipsei cărorva abateri disciplinare în activitatea executorului judecătoresc; controlul jurisdicțional/procedural – care vizează aspecte procedurale ale activității de executare silită a executorului judecătoresc; controlul fiscal – care vizează activitatea executorului judecătoresc în calitate de contribuabil (acest din urmă aspect nu a fost obiect de cercetare în prezenta lucrare).

Noțiunea de control disciplinar e indisolubilă noțiunii de disciplină, care, în legislația națională are reglementări directe în dreptul muncii. Astfel, Codul muncii [3] conține norme ce definesc disciplina muncii și metodele de asigurare a acesteia.

Potrivit înțelegerii univoce a doctrinei, **răspunderea disciplinară** (care constituie subiectul **paragrafului 5.1 al tezei**), apărută ca și consecință a controlului disciplinar al profesionistului este specifică și aplicabilă unor raporturi de muncă. Totuși, în cazul executorului judecătoresc, suntem în prezența unor raporturi de muncă atipice, fapt care imprimă un specific aparte și procedurilor de asigurare a disciplinei aplicabile executorilor judecătorești. Remarcăm că, în contrast cu legislația muncii, Legea 113/2010 nu

reglementează 2 metode de asigurare a disciplinei muncii – cea de stimulare și cea de penalizare. Legea 113/2010 nu prevede nici o modalitate de stimulare a executorilor judecătorești, incluzând doar procedurile sancționatorii.

Controlul disciplinar, prin esența sa, este menit să penalizeze și descurajeze comportamentul neconform al executorului judecătoresc, fără a avea posibilitatea reparării eventualei erori sau prejudiciului adus de activitatea executorului judecătoresc. De altfel, scopul răspunderii disciplinare, spre deosebire de cea civilă-patrimonială, nu este cel reparator, de a acoperi un prejudiciu adus, ci de a asigura un serviciu public calitativ, făcând abstracție de prejudicierea unei persoane anume. Inclusiv din acest motiv, condiția existenței sau lipsei prejudiciului este insignifiantă pentru antrenarea răspunderii disciplinare a executorului judecătoresc.

Urmare a analizei caracteristicilor răspunderii disciplinare a executorului judecătoresc în republica Moldova, am stabilit că cercul de subiecți cu dreptul de a iniția o procedură disciplinară este mai larg decât în majoritatea altor state. Astfel, legiuitorul național a fost mult mai deschis către justițiabili, lăsându-le acestora posibilitatea sesizării directe a Colegiului disciplinar, lucru care nu se întâmplă în alte legislații (România, Letonia, Lituania etc.). Am argumentat în cuprinsul capitolului motivele pentru care suntem sceptici față de aceste reglementări. Credem relevantă în acest sens și recomandarea ce se conține în Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) asupra principiilor și regulilor privind imperativele profesionale aplicabile judecătorilor și în mod deosebit a deontologiei, comportamentelor incompatibile și imparțialității, care spune următoarele: ” [22]. O întrebare importantă este dacă se pot lua măsuri de către persoane care susțin că au suferit pe urma erorii profesionale a unui judecător. **Asemenea persoane trebuie să aibă dreptul de a înaintă orice plângere persoanei sau organismului răspunzător de inițierea acțiunilor disciplinare. Dar ele nu pot avea dreptul de a iniția personal sau de a insista pentru acțiuni disciplinare.** Trebuie să existe un filtru, altfel judecătorii se pot găsi adesea în situația de a suporta proceduri disciplinare, inițiate de litiganți dezamăgiți.” [87]. Anticipând remarca că această recomandare se referă la judecător, vom menționa că în materie de garanții a independenței și respectării statutului procedural, executorul judecătoresc, fiind actorul principal al celei de-a doua faze a procesului, ar trebui să beneficieze de reglementări similare.

Pentru eficientizarea lucrului organului disciplinar al executorilor judecătorești, credem că ar fi benefic membrii-neexecutori să beneficieze de o instruire la început de mandat, care să vizeze în principal procedura de executare și organizarea lucrului executorului judecătoresc, dar și reglementările privind procedurile administrative (activitatea Colegiului fiind sub auspiciile Codului administrativ). Or, a lăsa aceste lucruri în seama autoinstruirii individuale a fiecărui membru nu este corect nici în raport cu membrii Colegiului disciplinar, nici în raport cu executorii judecătorești și justițiabilii ce vor fi vizați în procedurile disciplinare. În acest sens, ar fi de o reală utilitate **elaborarea unui ghid de procedură disciplinară**, inclusiv pentru a ajuta membrii Colegiului să se conformeze rigorilor art. 137 al Codului administrativ.

Legea nr.113 din 17.06.2010 privind executorii judecătorești prevede 15 abateri disciplinare. Două din cele 15 abateri disciplinare (lit. c) și f), art.21, alin.2 Legea 113/2010) se referă la etica profesională a executorilor judecătorești, alte 13 fapte prevăzute de art.21, alin.2 din Legea 113/2010 sunt abateri disciplinare clasice, calificarea cărora diferă doar prin forma de vinovăție[1].

Prezintă interes și constatările autorilor Grosu Adrian și Vasile Josan, ce se conțin într-un studiu referitor la limitele controlului judiciar la contestarea deciziilor Colegiului disciplinar al executorilor judecătorești, publicat în culegerea de lucrări a conferinței internaționale ”Procesul civil și executarea silită” 2018, care propun o grupare a temeiurilor de sancționare a executorului judecătoresc în trei categorii de bază:

I. Abateri disciplinare corelate cu drepturile și obligațiile părților din procedura de executare (e.g. necomunicarea actelor din procedura de executare către participanții corespunzători);

II. Abateri disciplinare corelate cu drepturile și obligațiile executorului judecătoresc în raport cu UNEJ și celelalte organe profesionale (e.g. neprezentarea materialelor solicitate de către Colegiul disciplinar);

III. Abaterile disciplinare corelate cu ordinea publică și buna desfășurare a activității executorului judecătoresc în calitate de exponent al serviciului public (e.g. absența nejustificată de la birou mai mult de două zile lucrătoare consecutive).

Paragraful 4.2 se referă la **controlul organizatoric-profesional**. Deși numite libere, profesiile de notar și executor judecătoresc sunt suspuse unui control triplu - actele și activitatea lor sunt controlate de o instituție statală (cel mai des – Ministerul Justiției); de ordinul profesional, aparținând la care este obligatorie – Uniuni/asociații profesionale și, în sens procedural - de către instanțele de judecată). O trăsătură specifică acestor profesii este faptul că legislațiile tuturor statelor delegă o parte din sarcina controlului organelor profesionale, instituind astfel o auto-reglementare a profesiei.

În Republica Moldova, norma legală care conturează nucleul controlului profesional (dar nu epuizează întreaga sa arie) se regăsește în art. 33 al Legii 113/2010, intitulat ”Supravegherea activității de executor judecătoresc”. Potrivit acestui articol, supravegherea activității executorului judecătoresc este exercitată de Ministerul Justiției și Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești. Controlul profesional al activității executorului judecătoresc cunoaște 2 forme – cea a unui control dedicat și cea a unui control generalizat, de monitorizare curentă. Aspectele înglobate în controlul profesional sunt extrem de vaste.

Potrivit CEPEJ, calitatea executării trebuie încurajată de către statele-membre, care sunt invitate să *“stabilească standarde/criterii de calitate europeană”*. Astfel de standarde de calitate trebuie să fie periodic evaluate *“printr-un sistem de evaluare independent și inspecție aleatorie la fața locului”* pentru a măsura *“eficiența serviciilor de executare”*.

În Republica Moldova în anul 2016 au demarat activitățile de elaborare a unor standarde profesionale pentru executorii judecătorești, fiind chiar propuse și proiecte de texte normative în acest sens. Totuși, acestea rămân a fi în stadiu de proiect, deși urmare a modificărilor operate în Legea 113/2010, în vigoare din 17.01.24, necesitatea elaborării standardelor profesionale este sarcina Ministerului Justiției, care urmează să le elaboreze și aprobe.

Capitolul 4.3 este dedicat **controlului procesual**. Când vorbim de controlul procesual, automat îl asociem controlului judiciar. În cea mai mare parte, asocierea respectivă este pe deplin justificată, or, ca și regulă generală, actul executorului judecătoresc poate fi contestat în instanța de judecată, conform procedurilor stabilite de Codul de executare și Codul de procedură civilă. Totuși, există aspecte de control procesual puse în seama organului profesional.

Mecanisme de control exercitate de instanța de judecată asupra acțiunilor întreprinse în contextul executării silit vizează, în linii mari, 3 aspecte aferente procedurii de executare:

1. Realizarea unor activități ce asigură derularea cursului executării silit;
2. Autorizarea/dispunerea unor măsuri de executare silită;

3. Exercițarea controlului asupra legalității actelor efectuate de executorul judecătoresc

Controlul legalității actelor executorului judecătoresc este exercitat atât din oficiu de către instanța de judecată, cât și la sesizarea instanței prin contestația depusă de participantul la procedura de executare sau terțul, ale cărui interese sunt atinse de actele executorului judecătoresc.

Instituirea controlului excepțional, din oficiu este justificată de intenția legiuitorului de a verifica chiar și în lipsa unei sesizări corectitudinea procedurilor de vânzare/transmitere în contul achitării datoriei a bunurilor, a căror valoare este, de obicei semnificativă. Intenția respectivă a fost însă pe alocuri profanată de modul în care se realizează acest control – în unele situații excesiv de formalist și ca rezultat este zădărnicită executarea silită; în alte situații – excesiv de îndelungat (chiar dacă legea prevede examinarea în 5 zile, se cunosc cazuri care au durat ani (!!!)). Astfel, intervenția din oficiu a instanței de judecată în acest proces atrage tergiversarea executării, adică are un efect invers celui scontat și necesar. Din acest motiv, am considera utilă revederea reglementărilor Codului de executare în sensul excluderii acestei forme de control anticipat.

La fel, au fost expuse considerente privind utilitatea introducerii taxei de stat pentru contestarea actelor executorului judecătoresc. Este încurajant faptul că acest lucru a fost deja reglementat de legiuitor prin Legea taxei de stat nr. 213 din 31.07.23.

Au fost semnalate în cuprinsul acestui capitol și alte aspecte de îmbunătățire a controlului judiciar – printre care vom menționa specializarea judecătorilor în materie de executare silită, reglementarea exhaustivă în Codul de executare a temeiurilor de nulitate a actului executorului judecătoresc (or, acestea nu sunt indicate în respectivul act normativ) etc.

III. CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Studiul realizat ne-a permis să formulăm o serie de concluzii, sintetizate mai jos, în funcție de subiectul/obiectivul la care se referă:

1. Concluzia, desprinsă din studierea **modului în care doctrina a definit natura juridică a statutului executorului judecătoresc**, am dedus că activitatea de executare silită îmbină în sine elemente de activitate administrativă și de cea jurisdicțională, aspectul jurisdicțional prevalând totuși. Ca și derivat al acestei concluzii, deducem că și executorul judecătoresc este situat mai aproape de puterea judecătorească, decât de cea executivă – chiar dacă, așa cum am arătat în ultimul capitol al tezei, acesta este supus controlului din partea Ministerului Justiției și păstrează numeroase conexiuni cu acesta la etapa de accedere în profesie, suspendare sau încetare a activității și a răspunderii disciplinare. Totuși, considerăm că acest subiect nu este epuizat, constituind în sine un subiect de cercetare, chiar dedicată exclusiv, deoarece impune o abordare pluridimensională (prin prisma dreptului muncii, dreptului administrativ, penal, procesual-civil etc)

2. Cât privește controversa doctrinară referitoare la faptul dacă este executorul judecătoresc un reprezentant al creditorului sau un reprezentant al statului, concluzia pe care ne-am format-o în rezultatul cercetării este că executorul judecătoresc se identifică cu forța coercitivă a statului, și nu cu voința creditorului, iar perceperea lui drept un "reprezentant" al creditorului dăunează eficienței procedurii de executare și percepției publice a profesiei, fiind și în contradicție cu principiile procedurii de executare. Astfel, prin contribuție proprie, am formulat în capitolul 1 al tezei (pagina 25) o definiție pentru executorul judecătoresc, care în opinia noastră pune în coraport just toate elementele ce-i definesc statutul. (*"executorul judecătoresc este reprezentantul puterii publice, însărcinat cu realizarea unor atribuții de interes public,*

inclusiv aferente impunerii executării unor obligații statuate de documentele executorii, care acționează în limitele legii și solicitării persoanei interesate.”)

3. Una dintre concluziile, ce s-a conturat urmare a **studierii celor 3 modele existente la nivel mondial de organizare a profesiei de executor judecătoresc** este că modul de organizare și conceptualizare a profesiei este puternic influențat de cultura juridică a statului, de situația sa economică, întinderea geografică și alte criterii, neexistând un model ideal de recomandat. Toate modelele de organizare a profesiei au potențialul de a asigura o activitate eficientă - succesul activității de executare silită doar în parte fiind determinat de modul de organizare a profesiei. Cu toate acestea, în cazul unui potențial financiar slab al statului, liberalizarea profesiei este soluția indicată. Tot la acest aspect, am formulat concluzia că în jurisdicțiile unde executorul judecătoresc este funcționar de stat, statutul său juridic este mai bine definit, garanțiile sociale sunt mai pronunțate, iar condițiile de exercitare a funcției sunt mai stabile și previzibile.

4. **Analiza originilor și evoluției profesiei de executor judecătoresc**, a exigențelor față de aceasta și competențelor oferite acestor profesioniști ne-a oferit interesante și valoroase informații privind modul cum au evoluat competențele profesiei și exigențele de pregătire a celor ce o practică – existând perioade când pentru accesarea în profesie erau necesare studii de doctor în drept, dar existând și altele, când se considera suficientă ”o oarecare învățătura”. În acest sens, concluzia care ne-am format-o este că nu complexitatea profesiei determina cerințele față de persoanele-candidate, ci contextele și conjuncturile sociale, economice etc. La fel, am reținut din analiza făcută la acest capitol că din cel mai vechi timpuri celor ce profesau ca și executori judecătorești li se impunea instituirea unor garanții materiale pentru acoperirea eventualelor prejudicii - fie sub formă monetară, fie prin anumite bunuri, garanții legate de persoane. Această exigență e păstrată și astăzi, luând forma asigurării profesionale obligatorii, însă am apreciat-o drept diluată și am recomanda fortificarea exigențelor de bună reputație și disciplină financiară (p. 72), oferind prin aceasta contribuții proprii la stabilirea criteriilor de selectare a candidaților. Concluzia generală formată în urma analizei în retrospectivă istorică a profesiei, raportată la obiectivul cercetării, este că atribuirea, în unele perioade, în spațiul românesc, a profesiei de executor judecătoresc la ordinul magistraților a constituit o contribuție semnificativă la consolidarea statutului executorilor judecătorești, imprimând exigențe și standarde profesionale mai înalte acestei profesii.

5. În Republica Moldova, statutul executorului judecătoresc **este definit de îmbinarea trăsăturilor tipice tuturor profesiilor liberale și a celor specifice doar acestei profesii** (ultimele derivând în special din competențele coercitive date executorilor judecătorești și din cele de gestionare a mijloacelor bănești străine). Astfel, profesia de executor judecătoresc este o profesie liberală atipică, comparativ cu cea de avocat sau mediator. Legiuitorul însă nu este întotdeauna consecvent în materie de abordare a statutului executorului judecătoresc – astfel, sub aspect de răspundere penală, executorul judecătoresc este asimilat persoanei publice (art. 123 Cod penal), aceasta fiind singurul punct de joncțiune între executorul judecătoresc și funcționarul public (or, conform definiției oferite de articolul menționat noțiunea de persoană publică încorporează și funcționarii publici). Astfel, regimul de răspundere penală a funcționarului public este extins și peste executorul judecătoresc, însă recuzita de garanții oferite de stat funcționarilor publici – nu.

În contextul analizei trăsăturilor definitorii ale profesiei de executor judecătoresc, **am propus o clasificare** a acestora în trăsături generale, derivate din apartenența la profesiile liberale și cele intrinseci profesiei, oferind în acest mod o **contribuție personală** studierii acestuia aspect. (a se vedea p. 82)

La fel, credem utilă și am recomanda elaborarea unei legi-cadru de organizare și funcționare a profesiilor juridice liberale, care ar consolida statutul acestora și ar elimina sincopile de reglementare existente azi.

6. Concluzia formată din analiza **competențelor date de legiuitor executorului judecătoresc** este că acestea converg spre ideea că statutul acestuia este al unei persoane dotate cu putere publică. Totodată, am dedus din cercetarea făcută la acest aspect (1) tendința de extindere a competențelor, uneori chiar peste competențele date tradițional altor profesioniști (judecători, notari etc) și (2) tendință de extindere a profesiei pe domenii necoercitive, prin obținerea atribuțiilor de oferire a diferitor servicii. Am apreciat drept pozitivă tendința respectivă, ea dovedind dinamismul profesiei, dar și punând profesioniștii din segmentul justiției într-o concurență sănătoasă, care să ofere servicii cât mai calitative cetățenilor. În acest sens, ca și contribuție proprie a autorului, suplimentară analiticii realizate, au fost formulate o serie de propuneri de lege ferenda (p. 94, 179) pentru a oferi anumite atribuții noi executorilor judecătorești. O altă concluzie conexasă cercetării competențelor executorilor judecătorești este că prin extinderea serviciilor necoercitive, imaginea și percepția socială a profesiei se îmbunătățește. De altfel, această extensiune necoercitivă a atribuțiilor executorilor judecătorești este și o recomandare a instituțiilor europene.

7. Concluziile formate în urma cercetării aspectului **digitalizării activităților executorului judecătoresc** deschide oportunități de sporire a transparenței și eficienței profesiei, fapt care ar putea contribui la diminuarea acelor vulnerabilități a profesiei despre care am indicat în capitolul 3 al lucrării și – implicit – consolida statutul acesteia. O altă valoare adusă de instrumentele de digitalizare ar fi că acestea, prin sine însăși, ar putea constitui instrumente de control instantaneu al activității executorilor judecătorești, devenind un substituent eficient al controlului la fața locului – modalitate aplicată cu precădere de către UNEJ și Ministerul Justiției.

8. Concluziile formate în urma studierii **procedurilor de acces în profesiei** se rezumă la faptul că procedurile de evaluare a candidaților pentru intrarea în profesie nu oferă evaluarea abilităților manageriale ale acestora și nici evaluarea profilului psihologic al fiecăruia. Urmare a acestei concluzii, am argumentat de ce considerăm esențiale aceste aspecte (de altfel, aplicate în procedurile altor state) și am formulat unele propuneri de lege ferenda în acest sens. Astfel, în ipoteză acceptării de legiuitor a **contribuțiilor proprii la acest aspect** formulate la p. 82, 123 ale lucrării, ar putea fi implementată trierea candidaților și prin prisma acestor criterii.

9. O altă concluzie pe dimensiunea **accesului în profesie** a fost necesitatea creșterii exigențelor de stabilire a reputației ireproșabile – în particular prin introducerea drept criteriu eliminativ a condamnării persoanei pentru infracțiuni grave, deosebit de grave, excepțional de grave săvârșite cu intenție, chiar dacă au fost stinse antecedentele penale; deținerea statutului de debitor, care înscrie restanțe cu o vechime mai mare de 3 luni într-un dosar de executare aflat în lucru; calitatea de bănuț sau învinuit într-un dosar penal. Pe parcursul elaborării tezei, o parte din respectivele propuneri s-au materializat prin proiectul de modificare a Legii 113/2010, înregistrat cu nr. 330 în data de 29.09.2023 în Parlamentul Republicii Moldova și adoptat în lectură finală la 21.12.23 (a se vedea modificările ce se conțin la art. I, p. 2 al proiectului menționat). În acest mod concluziile și recomandările din lucrare au ajuns să ofere **un rezultat practic palpabil** și să contribuie la sporirea calității și exigențelor procedurilor de acces în profesie.

10. Pentru încurajarea și oferirea de șanse pentru activitate sustenabilă persoanelor noi intrate în profesie, am considerat utilă implementarea unui mecanism ce ar stabili cote maxime din portofoliul de dosare deținute, ce reveni aceluiași creditor. În plus, acest mecanism ar reduce dependența executorului judecătoresc de un singur client, sporind în acest fel gradul său de independență. Această exigență ar putea fi inclusă în eventualele standarde profesionale, pe care am recomanda să le instituie factorii decidenți. Raportat la această recomandare, vom menționa că prin proiectul de modificare a Legii 113/2010, înregistrat cu nr. 330 în data de 29.09.2023 în Parlamentul Republicii Moldova și adoptat în lectură finală la 21.12.23 cu nr. 367 se impune necesitatea elaborării unor standarde profesionale pentru executorii judecătorești (a se vedea art. I ,p. 6, 20, 32, 33, 41 etc și art. II al. (5) ale proiectului), sarcina elaborării acestora fiind pusă pe Ministerul Justiției, în termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a legii. Astfel, miza includerii mecanismului

regulator la care ne referim la p. 120 a lucrării (ca și contribuție proprie pentru soluționarea acestuia aspect) devine mult mai conturată și se înscrie în orizonturi temporale clare.

11. Având drept obiectiv **relevarea impactului instrumentelor internaționale destinate unificării statutului executorului judecătoresc asupra reglementării profesiei**, am studiat o serie de recomandări ale Comitetului de miniștri ai Uniunii Europene, cât și Liniile Directoare ale CEPEJ aplicabile domeniului cercetat, prevederile Codului Mondial de executare etc. Concluzia generală este că, în linii mari, reglementările naționale în materie de statut al profesiei, corespund acestora. Totuși, din perspectiva deschiderii negocierilor de aderare a Republicii Moldova la Uniunea europeană (decisă la 14.12.23), spectrul actelor aplicabile se va lărgi, astfel aria acestui subiect de cercetare se va extinde considerabil și va oferi noi direcții de cercetare.

12. Analiza efectuată pe dimensiunea **controlului activității executorilor judecătorești** a dovedit că reglementările naționale privind modul de repartizare a atribuțiilor de control a activității executorilor judecătorești sunt conforme bunelor practici europene și urmează modelul majorității țărilor cu sistem liberal, însă o conturare mai clară a liniilor de demarcare între ele ar fi binevenită. Ca și contribuție proprie, în cuprinsul paragrafelor 4.1 și 4.3, am analizat aspecte problematice de apreciere a unor abateri disciplinare și a aplicării unor norme de control procesual, iar ca și rezultat, am sesizat că actualele reglementări ale abaterilor disciplinare operează cu termeni pasibili de interpretări subiective (d.ex. ”grav”, ”sistematic”), fapt care afectează calitatea calificării faptelor pretinse ca și abateri, lasă loc excesiv pentru discreționar, concluzia fiind că aceste reglementări necesită îmbunătățiri, pentru a corespunde standardului de claritate și previzibilitate a normelor legale.

13. O concluzie importantă raportată la **modul de exercitare a controlului disciplinar** – am considerat necesară reducerea cercului de subiecți-titulari ai acțiunii disciplinare, astfel încât acest drept să fie menținut doar după ministrul justiției și Consiliul UNEJ, fiind exclusă posibilitatea sesizării organului disciplinar direct de către părțile procedurii de executare. În acest mod ar (1) crește calitatea sesizărilor și eficiența lucrului Colegiului Disciplinar, (2) ar fi eliminate situațiile când executorul judecătoresc și partea procedurii de executare se confruntă direct în cadrul unui proces disciplinar. Analiza proprie efectuată ne-a convins că practicile de lucru ale Colegiului disciplinar ar trebui îmbunătățite, în acest sens am considerat benefice instruirile prealabile ale membrilor, cât și familiarizarea acestora cu practicile de lucru ale componentelor anterioare ale Colegiului.

14. O altă concluzie referitoare la controlul profesional al executorilor judecătorești, ține de faptul că acesta ar putea fi substanțial îmbunătățit și trecut pe dimensiuni mai obiective prin **adoptarea standardelor profesionale, de rând cu implementarea unui sistem de audit periodic a acestora**, iar implementarea instrumentelor IT pentru stabilirea cheltuielilor de executare și vânzarea bunurilor la licitație ar rezolva două cel mai pasibile de suspiciuni aspecte ale activității executorilor judecătorești. După cum am indicat, la p. 10 al prezentului capitol, **această recomandare a fost acceptată** de legiuitor, iar prin proiectul de modificare a Legii 113/2010, înregistrat cu nr. 330 în data de 29.09.2023 în Parlamentul Republicii Moldova și adoptat în lectură finală la 21.12.23 cu nr. 367, sunt create premisele elaborării acestor standarde și termenii pentru adoptarea lor (6 luni din data intrării în vigoare a legii) și a primului audit de implementare a acestora (6 luni după adoptarea standardelor). Mizăm pe faptul că contribuția proprie la formularea sugestiilor pentru conținutul standardelor profesionale (capitolul 3, 4) va fi valorificată, contribuind la consolidarea profesiei.

15. O altă concluzie formată din studierea cadrului normativ este că acesta nu oferă nici o soluție – promptă și eficientă - pentru situația când **biroul executorului judecătoresc este în situație de imposibilitate de întreținere** (datorii, lipsă/insuficiență personal, insuficiență de fonduri în cont etc). Pentru a fortifica statutul de terț de încredere al executorului judecătoresc și a da un plus de siguranță justițiabililor, am recomanda revenirea la reglementările legale care prevedeau încetarea activității executorului judecătoresc în situația de imposibilitate a întreținerii a biroului, constată de Consiliul UNEJ. Or, menținerea

persoanei ce nu își poate organiza și întreține propriul birou în postura de gestionar a mijloacelor bănești străine o apreciem ca foarte riscantă.

16. Analiza modului de realizare a **controlului asupra activităților procesuale ale executorului judecătoresc**, induce concluzia că acesta mai păstrează reminiscențe ale controlului generalizat asupra procedurii de executare, însă dacă e să urmărim recomandările Comitetului de miniștri ai Consiliului Europei, acesta ar trebui eliminat. Astfel, am formulat propuneri de lege ferenda în acest sens.

Pe segmentul controlului procesual am identificat și o serie de alte probleme, cum ar fi caracterul neuniform al practicii judiciare, durata examinării unor demersuri – acestea ducându-ne la ideea instituirii unor judecători de executare, ca și măsură de creștere a celerității și calității soluțiilor judiciare pe acest segment. Acest concept însă necesită o prudentă și cumpătată elaborare, care ar depăși limitele subiectului nostru de cercetare.

La fel, urmare a analizei efectuate, am stabilit că nici Codul de executare, nici Codul de procedură civilă nu prevede o listă a **temeiurilor de nulitate a actelor executorului judecătoresc**, fapt care favorizează soluții judiciare neuniforme. În lipsa lor, controlul procedural poate dezvolta practici nocive, arbitrarie și derutante, atât pentru executorii judecătorești, cât și pentru justițiabili.

În acest sens, am considerat că subiectul nulității actelor întocmite de executorul judecătoresc necesită un studiu aparte, diferit de cel ce ni l-am propus în această lucrare, care ar trebui dezvoltat printr-o cercetare distinctă, urmată de transpunerea în lege a temeiurilor de nulitate.

17. Persistența vulnerabilităților profesionale/de statut erodează imaginea și stabilitatea profesiei în întregime, iar conștientizarea lor ar fi un bun punct de pornire pentru consolidarea statutului executorului judecătoresc, motiv din care am formulat eventuale remedii pentru acestea. Concluzia e că drept remedii, în majoritatea cazurilor, apar nu modificări ale cadrului normativ, ci măsuri organizatorice, informative și de control.

Considerăm că recomandările respective ar putea da un plus de stabilitate și fortificare profesiei de executor judecătoresc, iar ca și consecință – un sistem de executare mai consolidat și eficient, așa cum ar trebui să fie prin prisma exigențelor CEDO.

BIBLIOGRAFIE:

1. BELEI E. Răspunderea disciplinară a executorilor judecătorești în Republica Moldova – realități și perspective. În: *Culegerea lucrărilor Conferinței Internaționale „Executarea silită în reglementarea Noului Cod de procedură civilă”*, România, Târgu Mureș, 2012, București: Ed. Universul Juridic, 2012, p. 55-61, ISBN 978-973-127-976-3;

2. Codul de Executare al Republicii Moldova: nr. 443 din 24.12.2004. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr. 214-220, art.704

3. Codul Muncii al Republicii Moldova: nr. 154 din 28.03.2003. În: *Monitorul Oficial*, 2003, Nr. 159-162 art. 648

4. Codul Vamal nr. 95 din 24.08.2021, în: *Monitorul Oficial*, 2021, nr. 219-225, art. 238

5. GÂRBULEȚ, I., *Actele executorului judecătoresc*, București: ed. Universul Juridic, 2014. ISBN 978-606-673-384-7

6. Hotărârea Guvernului Republicii Moldova: nr. 34 din 15.01.2002. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2002, nr. 13-15, art.385

7. Hotărârea privind controlul constituționalității Legii nr. 261 din 1 noiembrie 2013 cu privire la Colegiul Medicilor din Republica Moldova: nr. 13 din 15.05.2015. În: *Monitorul Oficial*, 28.08.2015, nr. 241-246 art. 19

8. HURUBĂ, E. *Noțiuni de executare silită*, București: Ed. Universul Juridic, 2010, ISBN 978-973-127-371-6

9. HURUBĂ, E., **NOVICOV O.**, TALMACI R. *Ghid de bune practici și standarde profesionale pentru executorii judecătorești*. Chișinău, 2018, publicație realizată cu sprijinul Uniunii Europene
10. LAZĂR, I. Discuții privind natura executării silite și a activității executorului judecătoresc în reglementarea noului Cod de procedură civilă, În: *Revista Română de Executare Silită*, 2011, nr. 3, pp. 100-121. ISBN 1584889201103
11. Legea privind executorii judecătorești: nr. 113 din 17.06.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2020, nr. 126-128, art. 2
12. LEȘ I. *Tratat de drept procesual civil*. Ed. a 5-a. București: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-973-115-702-3
13. MARA, T. *Statutul profesiilor liberale În România*, Arad: Editura Gutenberg Univers, 2007. ISBN 978-973-7776-76-1
14. NAUBAUER, Ș. *Legea organizării și exercitării profesiei de avocat. Explicații teoretice și practice*, București : Ed. Universul Juridic, 2021, ISBN 978-606-39-0864-4
15. **NOVICOV, O.** *Controlul activității executorului judecătoresc în Republica Moldova*. În: *Revista Institutului Național al Justiției*, 2023, nr. 2(65), pp. 45-48. ISSN 1857-2405.
16. POENARU, E., MURZEA, C., *Profesiile juridice liberale*, București: Ed. Hamangiu, 2009, ISBN 978-606-522-166-6
17. PORUMB, Gr., *Teoria generală a executării silite și unele proceduri speciale*, București : Ed. științifică, 1964
18. SADOVEI, N. *Dihotomia raportului juridic de muncă*, Chișinău: Ed. Faromont Studio, 2011, ISBN 978-9975-4223-07
19. SPINEL, S., *Organizarea profesiilor juridice liberale*, București: Ed. Universul Juridic, 2010, ISBN 978-973-127-318-1
20. STOICA, A., *Executorii Judecătorești. Evoluție istorică – norme și valori contemporane*. București: ed. Universul Juridic, 2013. ISBN 978-606-673-077-8
21. TEREACĂ, C., *Natura juridică a executării silite de drept comun*. În: *Revista Română de Executare Silită*, 2010, nr. 2, pp. 44-49, ISSN 1584-889201002
22. Avizul nr. 3 al Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE). [citată la 03.09.22]. Disponibil: <https://rm.coe.int/1680747bac>
23. Decizia nr. 114 din 28.10.2019 de inadmisibilitate a sesizării nr. 126g/2019 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 113 din 17 iunie 2010 privind executorii judecătorești (transferul executorului judecătoresc). [citată la 17.03.23]. Disponibil: <http://www.constcourt.md/ccdocview.php?tip=hotariri&docid=539&l=ro>
24. Grand questionnaire UIHJ [citată la 01.06.2020]. Disponibil: <http://questionnaire2011.uihj.com>
25. Hotărârea CEDO din 21 februarie 1975 Golder versus Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord - Interceptarea corespondentei - Incalcarea dreptului la asistența juridică. [citată la 17.03.2023]. Disponibil: <https://jurisprudentacedo.com/Golder-versus-Regatul-Unit-al-Marii-Britanii-si-Irlandei-de-Nord-Interceptarea-corespondentei-Incalcarea-dreptului-la-asitenta-juridica.html>
26. International Union of Judicial Officers, © 2020 – UIHJ [citată la 11.05.23]. Disponibil: <http://uihj.com/fr/>
27. Legea privind executorii judecătorești din Republica Lituania, nr. IX-876 din 09.05.2022. [citată la 03.09.22]. Disponibil: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.167057/asr>
28. LEȘ, I., *Codul mondial al executării silite – o simplă utopie sau o realitate foarte apropiată*. [citată la 15.05.22]. Disponibil: <https://www.curieruljudiciar.ro/2014/09/30/codul-mondial-al-executarii-silite-o-simpla-utopie-sau-o-realitate-foarte-apropiata/>

29. YARKOV V. Principaux modeles d'execution forcee: le probleme de choix dans les pays de l'ex-URSS // Droit et procedure. La revue des huissiers de justice. 2007. N 5. P. 13 - 15.

30. Code mondial de l'execution, Paris: Ed. UIHJ Publishing, 2015. ISBN 978-2-9546580-3-2

31. HESS, B. Comparative analysis of the national reports // Enforcement Agency. Practice in Europe. London: The British Institute of International and Comparative Law, 2005. P. 31 – 36, ISBN 0-903067-69-2

32. UZELAC, A. The role played by bailiffs in the proper and efficient functioning of the judicial system - an overview with special consideration of the issues faced by countries in transition // The role, organization, status and training of bailiffs. Multilateral seminar. Varna, 2002. P. 8.

LISTA LUCRĂRILOR PUBLICATE LA TEMA TEZEI

1. Cărți de specialitate

1.2. cărți de specialitate colective (cu specificarea contribuției personale)

- BELEI, E., BORS, A., NOVICOV, Ox. ș.a. Drept procesual civil. Partea generală. / Red. științ. A. Cojuhari. Coord. E. Belei. Chișinău: Lexon-Prim, 2016. 464 p. ISBN 978-9975-4072-9-8. Cap. XX „Executarea silită a actelor judecătorești civile – etapă indispensabilă a procesului civil” p. 412-452

- TALMACI, R., NOVICOV, Ox. ș.a. „Ghidul executorului judecătoresc / vol. II, Culegere de acte normative și modele de acte în materie de executare silită”, Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești din Republica Moldova: Chișinău: S.n., 2017 (ÎS FEP „Tipografia Centrală”) – ISBN 978-9975-53-837-4, p.320

- TALMACI, R., NOVICOV, Ox. ș.a. „Comentariul Codului de Executare al Republicii Moldova” Cartea I: Executarea hotărârilor cu caracter civil, elaborat cu suportul programului Comun al UE și CoE, Chișinău: „Bons Offices” SRL, 2010 – ISBN 978-9975-80-309-0, p.304

2. Articole în reviste științifice

2.2. în reviste din alte baze de date acceptate de către ANACEC

2.2.1. NOVICOV, Oxana. TALMACI, Roman. Organizarea activității de executare silită în Republica Moldova – actualitate și perspective. În: Revista română de executare silită, 2010, nr.3. București, Universul juridic, p. 134-142. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=73101>

2.2.2. NOVICOV, Oxana. TALMACI, Roman. Măsurile de asigurare a executării silite – între tradiție și inovație. Experiența Republicii Moldova. În: Revista română de executare silită, 2014, nr.3. București, Universul juridic, p. 112-119. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=168467>

2.2.3. NOVICOV, Oxana. TALMACI, Roman. Considerații privind schimbarea modului și ordinii de executare. În: Revista română de executare silită, 2015, nr.2. București, Universul juridic, p. 128-135. <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=409583>

2.2.4. NOVICOV, Oxana. Digitalizarea în executarea silită – Quo vadis? În Revista română de executare silită, nr. 2 din 2021, pp. 53-57 <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=1019076>

2.3. în reviste din Registrul Național al revistelor de profil

2.3.1. NOVICOV, Oxana. Controlul activității executorului judecătoresc în Republica Moldova. În: Revista Institutului Național al justiției, nr. 2, 2023, p.45-48. Categoria „B”. https://www.inj.md/sites/default/files/RINJ_2_65_2023_SITE2.pdf

2.3.2. NOVICOV, Oxana. Abuzul de drept în procedura de executare. În: Revista Științifică ”Supremația Dreptului”, nr. 1, 2023, Categoria „B”, p.72-78 https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/72-78_35.pdf

3. Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

3.3. în lucrările manifestărilor științifice incluse în Registrul materialelor publicate în baza manifestărilor științifice organizate din Republica Moldova

3.3.1. NOVICOV, Oxana. Executarea silită și interesul superior al copilului – puncte de joncțiune. În: Volumul I al lucrărilor Conferinței ”Interesul superior al copilului: abordare socio-culturală, normativă și jurisprudențială”, 2022, Chișinău, Republica Moldova, pag. 438- 444, ISBN 978-9975-62-504-3. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/176410

3.3.2. NOVICOV, Oxana. Tranzacția de mediere și executarea silită. În: Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice și economice. Conferința națională cu participare internațională. 10-11 noiembrie 2022, Chișinău: CEP USM, 2022, pp. 299-301. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/174513

3.3.3. NOVICOV, Oxana. TALMACI, Roman. Deontologia profesiei de executor judecătoresc. În: Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice și economice. Conferința națională cu participare internațională. 10-11 noiembrie 2021, Chișinău: CEP USM, 2021, p. 378-380 https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/147790

3.3.4. NOVICOV, Oxana. Executorul judecătoresc – între reprezentant al creditorului și reprezentant al statului. În: Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice și economice. Conferința națională cu participare internațională. 7-8 noiembrie 2020, Chișinău: CEP USM, 2020, pp. 209-212. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/114199

3.3.5. NOVICOV, Oxana. Valențe – tradiționale și noi – ale statutului executorului judecătoresc. În: Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice și economice. Conferința națională cu participare internațională. 9-10 noiembrie 2017, Chișinău: CEP USM, 2017, pp. 256-260. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/122504

3.3.6. NOVICOV, Oxana. Fațete practice ale principiilor fundamentale ale executării silite. În: Integrare prin cercetare și inovare. Științe juridice și economice. Conferința națională cu participare internațională. 28-29 septembrie 2016, Chișinău: CEP USM, 2016, pp. 234-238. https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/75666

ADNOTARE

Novicov Oxana "Consolidarea statutului executorului judecătoresc în Republica Moldova", teză de doctor în drept. Școala doctorală de științe juridice a Universității de Stat din Moldova. Chișinău, 2024.

Structura tezei: Prezenta lucrare include 173 de pagini text de bază, adnotare în limbile română, engleză și rusă, lista abrevierilor, introducere, patru capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 167 titluri. Rezultatele obținute sunt publicate în 6 lucrări științifice și 6 comunicări la foruri științifice.

Cuvintele-cheie: executare silită, executor judecătoresc, proces civil, garanții, competențe, acces în profesie, profesie liberală, control procesual, control profesional, control disciplinar, termen rezonabil, digitalizare, standard profesionale, contestarea actelor executorului judecătoresc.

Scopul tezei este detectarea oportunităților de consolidare a profesiei de executor judecătoresc prin examinarea complexă a statutului profesional al executorului judecătoresc și formularea recomandărilor de optimizare a reglementării unor aspecte de funcționare a profesiei.

Obiectivele tezei constau în analiza opiniilor autorilor naționali și străini referitor la modul de a defini activitatea executorului judecătoresc și statutul acestuia; efectuarea unui studiu comparativ a principalelor modele de organizare a profesiei de executor judecătoresc; analiza originilor și evoluției profesiei de executor judecătoresc, a exigențelor față de aceasta și competențelor oferite acestor profesioniști; precizarea caracteristicilor definitorii a profesiei de executor judecătoresc ca și profesie juridică liberală; evaluarea stării actuale de lucruri și a perspectivelor digitalizării profesiei de executor judecătoresc; studierea criteriilor și procedurilor de accedere în profesia de executor judecătoresc în Republica Moldova și alte state; abordarea comparativă și de perspectivă a competențelor executorului judecătoresc; analiza impactului instrumentelor internaționale destinate unificării statutului executorului judecătoresc asupra reglementării profesiei; delimitarea și analiza principalelor forme de control a activității executorului judecătoresc; formularea unor propuneri de *lege ferenda* în vederea înlăturării curențelor detectate și/sau îmbunătățirii modului de reglementare.

Noutatea și originalitatea științifică: rezidă în realizarea unei prime cercetări, la nivel național, dedicată exclusiv statutului profesional al activității de executor judecătoresc, prin aplicarea unei optici triple – de studierea a profesiei dintr-o perspectivă internă, corelată cu cea socială și doctrinară. Originalitatea lucrării vine din îmbinarea inedită a aspectelor juridice, procesuale, sociale și chiar de psihologie și etică profesională, cât și formularea unor recomandări de lege ferenda axate nu doar pe aspecte procedurale, ci concentrate pe mecanisme intrinseci de funcționare a profesiei.

Rezultatele obținute: analiza temeinică a conceptelor și modelelor de organizare a activității de executor judecătoresc; elucidarea parcursului istoric al profesiei de executor judecătoresc și a modului cum contextul istoric influența statutul profesiei; detectarea tendințelor actuale și celor viitoare de dezvoltare a profesiei de executor judecătoresc; relevarea impactului recomandărilor internaționale destinate unificării statutului executorului judecătoresc și aplicarea acestora în reglementările naționale actuale; identificarea principalelor forme de control a activității executorului judecătoresc și formularea de recomandări de îmbunătățire a reglementărilor naționale în materie; recomandări de lege ferenda formulate și transmise autorităților competente pentru promovare.

Semnificația teoretică rezidă în abordarea mai multor probleme teoretice, ce țin în primul rând de statutul profesiei de executor judecătoresc; caracteristicile acesteia în calitate de profesie liberală, efectuarea unei ample analize comparative a diverselor aspecte ale profesiei cu (1) reglementările altor state și (2) recomandările internaționale în materie – oferind prin această un suport teoretic consistent pentru dezvoltarea acestui demers analitic.

Valoarea aplicativă a lucrării: este învederată prin recomandările de intervenție legislativă sau măsuri administrativ-organizatorice pentru (1) îmbunătățirea carențelor în definirea statutului executorului judecătoresc și (2) înlăturarea/diminuarea vulnerabilităților statutar-profesionale detectate. Astfel rezultatele cercetării sunt orientate spre aspecte aplicative și ar putea fi utile autorităților cu drept de inițiativă legislativă și celor ce formează politicile în domeniul justiției.

Implementarea rezultatelor științifice: unele concluzii și recomandări formulate au luat forma unor proiecte de modificare a legii, care au fost înaintate de UNEJ către Ministerul Justiției spre promovare. De asemenea, contribuțiile autorului la elaborarea manualului de drept procedural civil și a Ghidului executorului judecătoresc tot își au originile în aspectele cercetate prin prezenta lucrare. Rezultatele științifice vor fi aplicate și în cadrul cursului Organizarea profesiilor juridice și a celui de Drept execuțional.

ANNOTATION

Novicov Oxana "Consolidation of the status of the bailiff in the Republic of Moldova", doctoral thesis. Doctoral School of Legal Sciences of the State University of Moldova. Chisinau, 2024.

Structure of the thesis: This work includes 173 of basic text pages, annotation in Romanian, English and Russian, list of abbreviations, introduction, four chapters, general conclusions and recommendations, bibliography consisting of 167 titles. The results obtained are published in 6 scientific papers and 6 communications in scientific forums.

Keywords: Key words: forced execution, bailiff, civil process, guarantees, competences, access to the profession, liberal profession, procedural control, professional control, disciplinary control, reasonable term, digitization, professional standards, challenging the acts of the bailiff.

The purpose of the thesis is the complex examination of the professional status of the bailiff and the formulation of recommendations to optimize the regulation of some aspects of the functioning of the profession.

The objectives of the thesis consist in the analysis of the way of conceptualization and evolution of the status of the bailiff, the detection of vulnerabilities and the opportunities to strengthen it on the dimension of (1) access to the profession, (2) the competences of the position, (3) the control of the activity of the bailiff and (4) the implementation of IT tools in enforcement activity.

Scientific novelty and scientific originality: it resides in the realization of a first research, at the national level, dedicated exclusively to the professional status of the bailiff activity, by applying a triple lens - studying the profession from an internal perspective, correlated with the social and doctrinal one. The originality of the work comes from the unique combination of legal, procedural, social and even psychology and professional ethics aspects, as well as the formulation of ferenda law recommendations focused not only on procedural aspects, but on the inner workings of the profession.

The obtained results: thorough analysis of the concepts and models of the organization of the bailiff activity; elucidating the historical course of the bailiff profession; detection of current and future trends in the development of the bailiff profession; revealing the international recommendations aimed at unifying the status of the bailiff and their application over the current national regulations; the delimitation and analysis of the main forms of control of the bailiff's activity and the formulation of recommendations to improve the national regulations in the matter.

The theoretical significance resides in the approach to several theoretical problems, primarily related to the status of the bailiff profession; its characteristics as a liberal profession, carrying out an extensive comparative analysis of the various aspects of the profession with (1) the regulations of other states and (2) the international recommendations in the matter - thus providing a consistent theoretical support for the development of this analytical approach.

The applicative value of the work: it is confirmed by the recommendations for legislative intervention or administrative-organizational measures to improve the shortcomings in defining the status of the bailiff. Thus, the research results are oriented towards application aspects and could be useful to the authorities with the right of legislative initiative and to those who form the policies in the field of justice.

Implementation of the scientific results: some conclusions and recommendations formulated took the form of law amendment projects, which were submitted by UNEJ to the Ministry of Justice for promotion. Likewise, the author's contributions to the development of the civil procedural law manual and the bailiff's Guide still have their origins in the aspects researched by this paper. The scientific results will also be applied in the course Organization of legal professions.

АННОТАЦИЯ

Новиков Оксана «Укрепление статуса судебного пристава в Республике Молдова», докторская диссертация. Докторская школа юридических наук Государственного университета Молдовы. Кишинев, 2024.

Структура диссертации: настоящая работа включает 173 страниц основного текста, аннотацию на румынском, английском и русском языках, список сокращений, введение, четыре главы, общие выводы и рекомендации, библиографию из 167 наименований. Полученные результаты опубликованы в 6 научных статьях и 6 сообщениях на научных форумах.

Ключевые слова: принудительное исполнение, судебный исполнитель, гражданский процесс, гарантии, полномочия, доступ к профессии, свободная профессия, процессуальный, профессиональный и дисциплинарный контроль, разумный срок, цифровизация, профессиональные стандарты, оспаривание действий.

Целью работы является комплексное рассмотрение профессионального статуса судебного пристава и выработка рекомендаций по оптимизации регулирования некоторых аспектов функционирования профессии.

Задачи диссертации заключаются в анализе концептуализации и эволюции статуса судебного исполнителя, выявлении уязвимостей и возможностей его укрепления в аспекте (1) доступа к профессии, (2) должностных компетенций, (3) контроль деятельности судебного пристава и (4) внедрение ИТ-инструментов в исполнительную деятельность.

Научная новизна и оригинальность: заключается в реализации первого исследования на национальном уровне, посвященного исключительно профессиональному статусу деятельности судебных приставов, с применением тройной оптики - изучения профессии с внутренней точки зрения, соотносимой с социальной и доктринальной. Оригинальность работы заключается в уникальном сочетании правовых, процессуальных, социальных и психологических аспектов, а также в формулировании рекомендаций по изменению закона, ориентированных не только на процессуальные аспекты, но и на внутреннюю работу профессии.

Полученные результаты: анализ концепций и моделей организации деятельности судебных приставов; разъяснение эволюции профессии; выявление текущих и перспективных тенденций развития профессии судебного пристава; выявление международных рекомендаций, направленных на унификацию статуса судебного пристава и их применение к действующим национальным нормативным актам; разграничение и анализ основных форм контроля за деятельностью судебных приставов и выработка рекомендаций по совершенствованию отечественного законодательства в этом вопросе.

Теоретическое значение заключается в подходе к ряду теоретических проблем, связанных со статусом судебного пристава; его характеристики как либеральной профессии, проводя обширный

сравнительный анализ различных аспектов профессии с (1) правилами других государств и (2) международными рекомендациями.

Прикладная ценность работы: рекомендации по законодательному вмешательству или административно-организационным мероприятиям по устранению недостатков в определении статуса судебного пристава. Результаты исследования ориентированы на прикладные аспекты и могут быть полезны органам власти для законодательной инициативы, и тем, кто формирует политику в сфере правосудия.

Внедрение научных результатов: некоторые сформулированные выводы и рекомендации были оформлены в виде проектов поправок к законам, которые были представлены для продвижения. Вклад автора в разработку руководства по гражданскому процессуальному праву и Справочника судебного пристава по-прежнему берет свое начало в аспектах, исследуемых в этой статье. Научные результаты будут также применены в преподавании курса «Организация юридических профессий»

Теоретическое значение заключается в подходе к ряду теоретических проблем, связанных со статусом судебного пристава; его характеристики как либеральной профессии, проводя обширный сравнительный анализ различных аспектов профессии с (1) правилами других государств и (2) международными рекомендациями.

Прикладная ценность работы: рекомендации по законодательному вмешательству или административно-организационным мероприятиям по устранению недостатков в определении статуса судебного пристава. Результаты исследования ориентированы на прикладные аспекты и могут быть полезны органам власти для законодательной инициативы, и тем, кто формирует политику в сфере правосудия.

Внедрение научных результатов: некоторые сформулированные выводы и рекомендации были оформлены в виде проектов поправок к законам, которые были представлены для продвижения. Вклад автора в разработку руководства по гражданскому процессуальному праву и Справочника судебного пристава по-прежнему берет свое начало в аспектах, исследуемых в этой статье. Научные результаты будут также применены в преподавании курса «Организация юридических профессий».

NOVICOV OXANA
CONSOLIDAREA STATUTULUI EXECUTORULUI JUDECĂTORESC ÎN REPUBLICA
MOLDOVA

Specialitatea 553.03 – DREPT PROCESUAL CIVIL

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar....